

Pakt senacki jako strategia polskich partii demokratycznych w wyborach parlamentarnych 2019–2023

JAKUB KUŹNIARSKI

ORCID: 0000-0002-5697-2787

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa

e-mail: jakub.kuzniarski@gmail.com

Słowa kluczowe Senat RP, pakt senacki, opozycja demokratyczna, wybory parlamentarne

Abstrakt

W 2019 roku ugrupowania reprezentujące polską opozycję demokratyczną, zdecydowały się przed wyborami parlamentarnymi na zawarcie nieformalnego porozumienia, nazwanego paktem senackim. Porozumienie to nie tylko zwiększyło szanse na uzyskanie w Senacie RP przewagi nad partią rządzącą, ale z sukcesem powtórzono je przed kolejnymi wyborami. Autor artykułu zwraca uwagę na to, że pakt senacki jest zupełnie nowym i przy tym szczególnie przemyślanym rozwiązaniem opozycji demokratycznej, który przyniósł oczekiwane rezultaty. Autor scharakteryzował również rządy Prawa i Sprawiedliwości w latach 2015–2023, które były główną przyczyną nawiązania porozumienia. Tezą niniejszego artykułu jest ukazanie wpływu paktu senackiego na przewagę demokratycznych ugrupowań politycznych w wyborach parlamentarnych do Senatu RP. Przyjęta hipoteza zakłada natomiast, że przed nawiązaniem paktu senackiego istniało realne zagrożenie stosowania przez PiS tzw. ustawodawczego ekspresu, który prowadził do wprowadzania w życie ważnych, zahaczających o zmianę konstytucji ustaw lub projektów szkodliwych, wątpliwych pod względem legalności prawnej. Zastosowanymi w artykule metodami badawczymi są metody deskryptywna oraz prognostyczna. Ze względu na to, że tematyka nawiązania paktu senackiego i jego analiza jako *novum* w polskiej polityce jest stosunkowo młodym zjawiskiem, nie powstało jeszcze zbyt wiele opracowań naukowych, które wyczerpywałyby temat wpływu porozumienia na wybory parlamentarne.

The Senate Pact as a strategy of polish democratic parties in parliamentary elections in 2019–2023

Keywords

Senate of the Republic of Poland, senate pact, democratic opposition, parliamentary elections

Abstract

In 2019, the parties representing the Polish democratic opposition, decided to conclude an informal agreement before the parliamentary elections, called the Senate Pact. This agreement not only increased the chances of gaining an advantage over the ruling party in the Senate of the Republic of Poland, but also – was successfully repeated before the next elections. The author of the article points out that the Senate pact is a completely new and at the same time

thoroughly thought-out handout of the democratic opposition, which brought the expected results. He also makes a characterization of the rule of Law and Justice in 2015–2023, which was the main reason for the establishment of the agreement. The thesis of this paper is the statement of the impact of the Senate pact on the advantage of democratic political groups in the parliamentary elections for the Polish Senate. The hypothesis adopted, on the other hand, assumes that prior to the establishment of the Senate pact, there was a real threat of the Law and Justice party's use of the so-called "legislative express", which led to the implementation of important laws that hooked on the amendment of the Constitution or harmful bills that were questionable in terms of legal legality. The research method used in the article is descriptive and predictive. Because the subject of the establishment of the Senate pact and its analysis as a novelty in Polish politics, is a relatively new phenomenon, not many scientific studies have yet been written that exhaust the subject of the impact of the agreement on parliamentary elections.

Wprowadzenie

Senat Rzeczypospolitej Polskiej będący izbą wyższą parlamentu, pełni kluczową rolę w procesie legislacyjnym, a także kontroli nad działaniami rządu. To ważny element systemu demokratycznego w Polsce, którego większość po wyborach parlamentarnych w 2019 roku, została „przejęta” przez opozycję demokratyczną. W praktyce oznacza to, że opozycja zyskała możliwość skutecznej blokady niektórych inicjatyw legislacyjnych podejmowanych przez partię rządzącą. Chociaż z założenia, system wyborczy do Senatu RP był przez ostatnie trzy dekady znacznie bardziej stabilny niż do Sejmu RP, nie oznacza to, że nie podlegał on większym zmianom czy modyfikacjom (Danel, 2020, s. 124). Do jednej ze zmian można zaliczyć zawarte przed wyborami parlamentarnymi w 2019 roku nieformalne porozumienie, nazwane paktem senackim. Porozumienie to, utworzone przez partie opozycji demokratycznej, nie tylko zwiększyło szanse na uzyskanie w Senacie RP przewagi nad partią rządzącą, ale również zostało powtórzone przed wyborami w 2023 roku.

Celem artykułu jest ukazanie i wyjaśnienie roli, jaką odgrywa Senat RP w procesie budowania polskiego ustroju państwowego, a także dlaczego pakt senacki uznano za nowe, a przy tym ciekawe rozwiązanie polityczne opozycji demokratycznej. Autor publikacji przytacza przykłady charakteryzujące procesy legislacyjne w okresie rządów Prawa i Sprawiedliwości oraz ustawy, które były skutecznie blokowane w Senacie RP przez demokratyczną opozycję. Tym samym, autor nawiązuje do nieformalnego porozumienia opozycyjnego zawartego przed wyborami parlamentarnymi w 2019 roku, nazywanego paktem senackim, stanowiącego swego rodzaju nowe rozdanie polityczne.

Tezą niniejszego artykułu jest zaprezentowanie wpływu paktu senackiego na przewagę demokratycznych ugrupowań politycznych w wyborach parlamentarnych do Senatu RP. Przyjęta hipoteza zakłada natomiast, że przed zawiązaniem paktu senackiego, istniało realne zagrożenie stosowania przez PiS tzw. ustawodawczego ekspresu, który prowadził do wprowadzania w życie ważnych, zahaczających o zmianę konstytucji ustaw lub projektów szkodliwych, wątpliwych pod względem legalności prawnej. W artykule zadano następujące pytania badawcze: 1) w jaki sposób pakt senacki przyczynił się do sukcesu opozycji demokratycznej w wyborach parlamentarnych oraz 2) w jaki sposób Senat RP dokonuje kontroli legislacyjnej działań rządu.

W artykule zastosowano następujące metody badawcze – dyskryptywną oraz prognostyczną. Pierwsza z wymienionych metod – deskryptywna – posłużyła do stworzenia charakterystyki i genezy utworzenia paktu senackiego, roli Senatu RP w polskim systemie ustrojowym, a także działań podejmowanych przez partię Prawo i Sprawiedliwość, w okresie pełnienia przez nią rządów w latach 2015–2023. Za pomocą metody prognostycznej zaprezentowano perspektywy funkcjonowania polskiego systemu politycznego po wyborach parlamentarnych w 2023 roku.

Pakt senacki jako strategia działania politycznego

Osiągnięcie długoterminowych celów czy też dobór środków niezbędnych do ich realizacji wymaga systematycznego podejścia do zarządzania dysponowanymi zasobami. Bez względu na to, czy mowa o biznesie czy właśnie o polityce, odpowiednio przygotowana strategia jest kluczowym narzędziem, które może ułatwić osiągnięcie sukcesu w dynamicznym i konkurencyjnym otoczeniu. Jak wskazuje Sylwia Mrozowska, w naukach politycznych strategia jest rozumiana jako racjonalna sugestia i hipoteza co do zmiany stosunków politycznych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. To właśnie na jej podstawie, elity polityczne przystępują do formułowania konkretnych wytycznych w zakresie ogólnego kierunku postępowania oraz konkretnych rozstrzygnięć (Mrozowska, 2012, s. 31).

W przypadku strategii jako koncepcji działań, zarówno państwo, jak i partia polityczna czy grupy interesu biorą pod uwagę różne warianty rozwoju sytuacji. W opinii Mrozowskiej, podmioty te uznają, że między nimi oraz innymi instytucjami zachodzi wzajemna zależność, czyli że zachowanie jednego wpływa na sytuację drugiego. Oprócz tego, dysponowanie strategią często jest równoznaczne z tym, że dany podmiot chce wpływać na swoją sytuację – w tym przypadku sukcesem będzie zachowanie celu, nawet przy zmianie sposobów jego realizacji (Mrozowska, 2012, s. 31). Sławomir Zalewski zauważa natomiast, że odpowiednia strategia wpływa także na wewnętrzne warunki funkcjonowania społeczeństwa i jego bezpieczeństwo polityczne, co oznacza stabilność systemu politycznego, wyrażającą interesy podstawowych grup społecznych i zapewniającą społeczno-polityczną równowagę społeczeństwa, przy braku społecznych i politycznych konfliktów (Zalewski, 2009, s. 32).

Zrozumienie potrzeb otoczenia, wyraźne sformułowanie długoterminowych celów oraz określenie metod i działań niezbędnych do ich osiągnięcia, to tylko niektóre z kluczowych elementów, składających się na budowę strategii politycznej. Nie inaczej było w przypadku powstawania paktu senackiego, którego strategia – zbudowana przez ówczesną opozycję demokratyczną – odpowiadająca na potrzeby społeczeństwa, doprowadziła do uzyskania większości w izbie wyższej parlamentu.

Geneza utworzenia paktu senackiego

Pakt senacki jest nieformalnym porozumieniem zawartym przed wyborami parlamentarnymi w 2019 roku. Zgodnie z jego nazwą, porozumienie to dotyczyło wyborów do Senatu RP i zakładało, że biorące w nim udział podmioty nie będą wystawiały przeciwko sobie kandydatów

w jednomandatowych okręgach senackich, w których – zgodnie z przyjętą zasadą – „zwycięzca bierze wszystko”. Warto przypomnieć, że w każdym z okręgów możliwy do zdobycia jest tylko jeden mandat – zwycięzca zostaje senatorem, a pozostali kandydaci, nawet w przypadku uzyskania dwucyfrowego, równie wysokiego wyniku, przystawowo „odchodzą z niczym” (tvn24.pl, 2023; <https://tvn24.pl/wybory-parlamentarne-2023/wybory-2023-kandydaci-do-senatu-okregi-od-51-do-100-lista-7383010>).

Geneza zawarcia paktu senackiego między tworzącymi go podmiotami, związana była ze zwycięstwem konserwatywnej, chrześcijańsko-demokratycznej partii Prawa i Sprawiedliwości w wyborach w 2015 roku, która wówczas zdobyła większość zarówno w Sejmie RP (izba niższa parlamentu), jak i Senacie RP (izba wyższa parlamentu). Zdecydowane zwycięstwo partii na poziomie parlamentarnym, kilka miesięcy wcześniej poprzedzone zdobyciem poparcia dla wystawionego przez PiS kandydata na prezydenta – pozwoliło jej na przeprowadzenie wielu reform oraz wprowadzenie wielu nowych regulacji. Obok zarzucanej PiS stagnacji gospodarczej, prowadzenia polityki odwracania reform rynkowych rozpoczętych w 1989 roku, czy też upolitycznienia władz i ograniczenia niezależności sądownictwa, wielokrotnie podkreślane jest również, że partii towarzyszyło pospieszne uchwalanie ważnych aktów prawnych. Posądzana była ona także o nadużywanie ścieżki poselskiej oraz nieuzasadnione skracanie czasu trwania i fasadowość konsultacji publicznych (for.org.pl, 2023; <https://for.org.pl/pl/a/9465,8-lat-pis-niszczenie-gospodarki-i-praworzadnosci>). Wobec powyższego uznaje się, że wybory parlamentarne z 2019 roku wieńczyły czteroletnią kadencję rządów Prawa i Sprawiedliwości, która naznaczona była:

silną polaryzacją, silnym konfliktem społecznym, bezpardonową, coraz brutalniejszą i bardziej agresywną walką polityczną. A także charakteryzującą się spektakularnym zerwaniem z dziedzictwem Okrągłego Stołu i polskiej pokojowej transformacji lat 1989–1990 (Cześnik, Miśta, Żerkowska-Bałas, 2020, s. 92).

Odpowiedzieć na te zarzuty postanowiła Lewica, która przed wyborami, jako pierwsze ugrupowanie – wystąpiła publicznie z inicjatywą utworzenia paktu senackiego, który mógłby zapewnić demokratycznej opozycji zwycięstwo, a co za tym idzie, przejście władzy w izbę wyższej parlamentu. Jak postulowali przedstawiciele partii:

Ostatnie cztery lata pokazały, jak niebezpieczne jest oddanie pełni władzy w Sejmie, Senacie i Pałacu Prezydenckim w ręce jednej partii. Silna demokracja potrzebuje równowagi. Każda władza musi być poddana kontroli, inaczej przeradza się w dyktat siły. Parlament, w którym rządzący nie muszą się liczyć z opozycją, zmienia się we własną parodię (tvn24.pl, 2019; <https://tvn24.pl/polska/pakt-senacki-i-razem-sld-i-wiosna-proponuja-calej-opozycji-wspolny-start-do-senatu-ra956716-2302946>).

Zgodnie z oczekiwaniami, do inicjatywy szybko dołączyły: Koalicja Obywatelska, Koalicja Polska i Lewica, które zawarły porozumienie polegające na wystawieniu w każdym okręgu wyborczym do Senatu RP po jednym uzgodnionym kandydacie. Celem tego działania było to, aby zapobiec rozproszaniu głosów i tym samym – zwiększenie szans opozycji (jako kilku określonych

ugrupowań, a nie wybranej partii) na uzyskanie w tej izbie przewagi właśnie nad partią rządzącą (Andruszewska, 2023).

Podjęta współpraca doprowadziła do powstania szczegółowo ustalonego podziału okręgów między poszczególne ugrupowania. Choć nie wszędzie udało się osiągnąć porozumienie, to ostatecznie pakt senacki okazał się sukcesem. Mimo że wybory parlamentarne w 2019 roku zakończyły się zdobyciem przez PiS największej liczby mandatów (48), to kandydatom związanym z opozycją udało się wspólnie uzyskać 51 na 100 możliwych mandatów (sejmsenat2019.pkv.gov.pl, 2019; <https://sejmsenat2019.pkv.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/senat/pl>). Niewielka, ale nadal, poważna przewaga, pozwoliła przedstawicielom demokratycznej strony polskiej sceny politycznej na przejście władzy w izbie wyższej, którą udało się utrzymać do końca ówczesnej kadencji Senatu RP.

Przed wyborami parlamentarnymi w 2023 roku, pakt senacki został ponownie nawiązany i odnowiony. Jego stronami ponownie zostały Koalicja Obywatelska, Koalicja Polska oraz Lewica, a dołączyły do nich również Polska 2050 oraz ruch Tak! Dla Polski. Tym samym, inicjatywa odniosła kolejny sukces, uzyskując 66 mandatów (wybory.gov.pl, 2023; <https://wybory.gov.pl/sejmsenat2023/pl/senat/wynik/pl>).

Rola Senatu RP w polskim systemie ustrojowym

Ze względu na swoją ważną w procesie legislacyjnym rolę, Senat RP w polskim systemie ustrojowym nazywany jest „izbą refleksji”. Wynika to z konieczności rozpatrywania ustaw przyjętych przez Sejm RP w trzech czytaniach, przed odesłaniem ustawy do prezydenta. Ten etap procesu legislacyjnego umożliwia usunięcie wad prawnych z ustawy, Senat RP może również zdecydować się na odrzucenie ustawy większością głosów. Naniesienie poprawek przez Senat RP albo odrzucenie ustawy sprawia jednak, że wraca ona do Sejmu RP, który może skorzystać z odrzucenia poprawek izby wyższej lub odrzucenia uchwały odrzucającej ustawę przyjętą przez Senat RP (wymagana jest bezwzględna większość głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów). Gdy to Prawo i Sprawiedliwość osiągnęło większość w Sejmie, ale nie w Senacie RP, oznaczało to, że izba wyższa może opóźniać prace izby niższej (rp.pl, 2019; <https://www.rp.pl/polityka/art9174101-jakie-znaczenie-w-polskim-systemie-politycznym-ma-senat>). Choć, jak w swojej publikacji wskazuje Jarosław Szymanek, Senat nanosi poprawki do ustaw, w myśl zasady, że ma on być wcześniej wspomnianym „stróżem dobrego prawa”, „izbą refleksji i rozważli”, „izbą drugiego czytania” czy też „izbą powściągliwości ustawodawczej”, to nadal odgrywa kluczową rolę w procesie wprowadzania niektórych zmian, a szczególnie tych ustrojowych (Szymanek, 2004, s. 15).

Zgodnie z oczekiwaniami ugrupowań opozycji demokratycznej, biorącymi udział w pakcie senackim, zdobyta większość w tej izbie stanowiła ważny element zabezpieczający przed zbyt dużą koncentracją władzy w rękach jednej partii. Zdobywanie większości w tej izbie jest więc postrzegane jako poważny krok ku utrzymaniu równowagi i kontroli procesu legislacyjnego oraz działań władzy wykonawczej. Należy jednak zaznaczyć, że kontrola parlamentu jest funkcją genetyczną,

nierozerwalnie związaną z narodzinami i późniejszym rozwojem zgromadzeń parlamentarnych (Szymanek, 2004, s. 15). Jak kontynuuje Jarosław Szymanek – skoro Senat rozpatruje rządowe projekty ustaw, działając tym samym w charakterze „instancji rewizyjnej”, jest to ewidentny przejaw realizacji przez tę izbę parlamentu uprawnień kontrolnych oraz uprawnień z wyraźnymi pozytywnymi cechami kontroli wstępnej (prewencyjnej) w stosunku do zamierzeń rządu (Szymanek, 2004, s. 15).

Chociaż po wyborach parlamentarnych w 2019 roku Prawo i Sprawiedliwość nadal miało solidną większość w Sejmie RP, co pozwoliło partii m.in. na odrzucanie poprawek Senatowi RP, to senacka – niewielka, ale nadal – większość, wielokrotnie utrudniła izbie niższej proces legislacyjny. Jak wskazał w swoim artykule dziennikarz Krzysztof Sobczak, zdobyta przez opozycję większość w Senacie RP, uniemożliwiła partii rządzącej stosowanie tzw. ustawodawczego ekspresu, który można było zaobserwować w latach 2015–2019, kiedy to w ciągu dwóch lub trzech dni procedowane były ważne, a nawet dotyczące zmian konstytucji, ustawy. Dziennikarz jasno podkreśla również, że terminy te dotyczyły także podpisu prezydenta, a czasami nawet publikacji w dzienniku ustaw (włącznie) (Sobczak, 2019).

Koalicja przedstawicieli opozycji sprawiła jednak, że Senat RP wielokrotnie blokował ustawy, otwarcie nazywane szkodliwymi, m.in. ustawę Lex Czarnek, wprowadzającą chociażby cenzurę zajęć prowadzonych przez organizacje społeczne czy też drastyczne zwiększenie władzy ministra nad szkołami (Ambroziak, 2022). Ogromne poruszenie wzbudził również projekt ustawy dyscyplinującej, która zakładała drastyczne poszerzenie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów i prokuratorów, mogła także znacząco wpłynąć na funkcjonowanie Sądu Najwyższego. Przeciwno pracom nad ustawą protestowała wówczas Komisja Europejska oraz organy Rady Europy, tj. Zgromadzenie Parlamentarne, Komisarz Praw Człowieka oraz Komisja Wenecka (Sitnicka, 2020).

Warto jednak zauważyć, że Senat RP często stawał się również polityczną areną, na której rozgrywały się intensywne dyskusje nad dalszymi losami państwa. Przykładem może być m.in. odrzucenie ustawy o wyborach korespondencyjnych, które partia rządząca chciała zorganizować, bez względu na ich legalność prawną. Nie byłoby w tym nic zaskakującego, gdyby nie to, że Senat nieoczekiwanie przeprowadził głosowanie dzień wcześniej niż pierwotnie było planowane (Szczęśniak, 2020). Jak się później okazało, wpływ na podjętą przez Marszałka Senatu decyzję miały próby zablokowania obrad oraz problemy z głosowaniami. Przedstawiciele Prawa i Sprawiedliwości do ostatniej chwili walczyli o to, aby do głosowania nie dopuścić – gdyby tak się stało, ustawa o głosowaniu korespondencyjnym trafiłaby prosto na biurko prezydenta z pominięciem głosowania w Sejmie RP (Szczęśniak, 2020).

Wybory parlamentarne 2023 roku – perspektywy na przyszłość

Zakończona w 2019 roku pierwsza kadencja rządów Prawa i Sprawiedliwości wykazała, że politycy partii nie zrealizowali nawet częściowo, blisko 40% obietnic (demagog.org.pl, 2020; https://demagog.org.pl/analizy_i_raporty/czy-pis-realizuje-swoje-obietnice-sprawdzilismy-50-z-nich/). W rozpoczętej w tym samym roku drugiej kadencji PiS-u, zakładano złożenie przez partię

50 obietnic – po 5 z 10 różnych obszarów. Według Stowarzyszenia Demagog, do 2023 roku partii rządzącej w pełni udało się zrealizować niecałe 40% z nich (https://demagog.org.pl/analizy_i_raporty/czy-pis-realizuje-swoje-obietnice-sprawdzilismy-50-z-nich/). W odniesieniu do obietnic zrealizowanych zaś, warto zauważyć, że wiele z nich poddano szczególnej krytyce, np. zwiększenie liczby godzin historii w szkołach średnich, przez wprowadzenie do podstawy programowej przedmiotu historia i teraźniejszość.

Ekspertki raportu *Jaka Polska po wyborach 2023? Rekomendacje siedemnastu debat programowych* zgodnie twierdzą, że przyszłe rządy powinny odrzucić koncepcje:

państwa centralizmu i jedynowładztwa odwołującego się do nacjonalizmu genetycznego, przyznającego prawo do uznania i szczęścia tylko tym, którzy postrzegają siebie wyłącznie jako lud stojący u stóp tronu i ołtarza, a swoje interesy utożsamiającym z łaskami wpływającymi od władzy (Jaka Polska, 2023).

Ekspertki uznają, że tak rozumiana konstrukcja państwa uniemożliwia jego naturalny rozwój i ewolucję społeczeństwa, które adaptuje się do rzeczywistości i wytwarza innowacyjne formy organizacji. Ekspertki, wśród których znaleźli się zarówno obecni, jak i byli m.in. prezydenci oraz posłowie i senatorowie, przygotowali zbiór rekomendacji programowych, które mają zapewnić „lepsze życie w sprawnym państwie według uzgodnionego, wielobarwnego programu szczegółowych rozwiązań” (Jaka Polska, 2023). Wypracowane przez ekspertów rekomendacje dotyczą m.in.: odbudowy legalności i funkcjonowania sądownictwa w zgodzie z regułami konstytucji, stworzenia platformy programowej i wyborczej w zakresie edukacji, wyprowadzenia komunikacji społecznej z zapaści ideowej oraz etycznej i ekonomicznej, stworzenia jasnych kompetencji dla organów samorządu terytorialnego, przeprowadzenia ekologicznej transformacji, przeprowadzenia odłożonych inwestycji, powrotu do służby pracy funkcjonariuszy, zapewnienia świeckości państwa, wprowadzenia oferty usług publicznych i asysty w kryzysowych sytuacjach oraz pogłębienia integracji w ramach Unii Europejskiej (Jaka Polska, 2023).

Nie ulega wątpliwości, że spełnienia powyższych postulatów oczekują obywatele, którzy podczas wyborów parlamentarnych wspólnymi siłami przekroczyli dotychczasowy rekord wyborczy, który wynosił 62,7% i został zanotowany w I turze wyborów do Sejmu w 1989 roku. „Rekordowa frekwencja w wyborach, które odbyły się 15 października w Polsce pokazała po raz kolejny, że Polacy są mocno przywiązani do demokracji” – powiedziała przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen tuż przed spotkaniem z Donaldem Tuskiem, który kilka dni po wyborach przyjechał do Brukseli, aby „przyspieszyć proces powrotu do pełnej obecności Polski w UE” (Osiński, Ciechanowicz, 2023).

Podsumowanie

Odniesiony przez opozycję sukces w Senacie niewątpliwie umożliwił zablokowanie projektów niektórych ustaw, które mogły odcisnąć piętno na polskim systemie politycznym, ale również mogły niekorzystnie wpłynąć na wizerunek Polski na arenie międzynarodowej oraz na relacje z Unią Europejską.

Celem powyższego artykułu było ukazanie i wyjaśnienie roli, jaką odgrywa Senat Rzeczypospolitej Polskiej w procesie budowania polskiego ustroju państwowego, a także wyjaśnienie, dlaczego pakt senacki został uznany za nowe, a przy tym ciekawe rozdanie polityczne opozycji demokratycznej. Tezą niniejszego artykułu było natomiast stwierdzenie o wpływie paktu senackiego na przewagę demokratycznych ugrupowań politycznych w wyborach parlamentarnych do Senatu RP. Przyjęta hipoteza zakładała, że przed nawiązaniem paktu senackiego, istniało realne zagrożenie stosowania przez PiS tzw. ustawodawczego ekspresu.

Ze względu na powyższe, należy uznać, że pakt senacki, który miał na celu skoordynowanie działań opozycji w wyborach do senatu, w celu maksymalnego wykorzystania mechanizmu uzyskiwania głosów, odniósł poważny, z politycznego punktu widzenia, sukces i na tle rządów Prawa i Sprawiedliwości, stał się pewnego rodzaju *novum*, które ma szansę na kolejną powtórkę – tym razem jednak na poziomie samorządowym. Uzyskana przez demokratyczną stronę polskiej sceny politycznej większość wyborcza jasno wskazuje, że pakt ten stał się wstępem do dalszej współpracy politycznej zjednoczonych partii.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej przez ostatnie pięć lat był ostatnim miejscem, które umacniało rolę polskiego parlamentaryzmu, w którym niejednokrotnie prowadzono także głębokie debaty nad ustrojem polskiego państwa. Maksymalnie zminimalizowano bowiem sytuacje, gdzie ustawy były przyjmowane w pośpiechu, niejednokrotnie bez przygotowania czy bez konsultacji. Warto przypomnieć, że tylko podczas pierwszych 100 dni rządów PiS-u na przełomie 2015 i 2016 roku, Sejm RP przyjął aż 42 ustawy, czyli trzy i pół raza więcej niż w tym samym okresie drugi rząd Donalda Tuska (2011–2015) (Konopczyński, Pacewicz 2016).

Bibliografia

- 8 lat PiS: niszczenie gospodarki i praworządności (2023). Pobrane z: <https://for.org.pl/pl/a/9465,8-lat-pis-niszczenie-gospodarki-i-praworzadnosci> (11.11.2023).
- Ambroziak A., *Senat odrzuca Lex Czarnek. Co dalej ze szkodliwą reformą ministra?* (2022). Pobrane z: <https://oko.press/senat-odrzuca-lex-czarnek-co-dalej-ze-szkodliwa-reforma-ministra> (4.11.2023).
- Andruszewska Z., *Pakt Senacki 2023. Co to jest i kto wchodzi w jego skład?* (2023). Pobrane z: <https://www.wprost.pl/polityka/wybory-parlamentarne-2023/o-wyborach/11436034/pakt-senacki-2023-co-to-jest-i-kto-go-zawarl-lista.html> (5.11.2023).
- Cześnik M., Miśta R., Żerkowska-Bałas M. (2020). Uczestnictwo i mobilizacja w wyborach parlamentarnych w 2019 roku. *Studia Socjologiczne*, 4 (239), 91–121.
- Czy PiS realizuje swoje obietnice? Sprawdziliśmy 50 z nich (2023). Pobrane z: https://demagog.org.pl/analizy_i_raporty/czy-pis-realizuje-swoje-obietnice-sprawdzilismy-50-z-nich/ (5.11.2023).
- Danel, Ł. (2020). Polityczne konsekwencje ewolucji systemu wyborczego do Senatu RP po 1989 roku. W: Ł. Danela, J. Kornasia, R. Lisiakiewicza (red.), *Dylematy rozwoju systemów politycznych Europy i Azji* (s. 123–143). Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Jaka Polska po wyborach 2023? Rekomendacje siedemnastu debat programowych* (2023). Warszawa: Instytut Spraw Publicznych, Fundacja Geremka, Stowarzyszenie 61, Fundacja Sztuka Media Film, Fundacja im. Janiny Paradowskiej i Jerzego Zimowskiego oraz Fundacja Amicita..
- Jakie znaczenie w polskim systemie politycznym ma Senat? (2019). Pobrane z: <https://www.rp.pl/polityka/art9174101-jakie-znaczenie-w-polskim-systemie-politycznym-ma-senat> (4.11.2023).
- Kandydaci do Senatu w wyborach parlamentarnych 2023. Okręgi 51-100 (2023). Pobrane z: <https://tvn24.pl/wybory-parlamentarne-2023/wybory-2023-kandydaci-do-senatu-okregi-od-51-do-100-lista-7383010> (27.11.2023).

- Konopczyński F., Pacewicz P., *Prawo i Skróty. Rewolucja legislacyjna „dobrej zmiany”* (2016). Pobrane z: <https://oko.press/prawo-skroty-rewolucja-legislacyjna-czasach-dobrej-zmiany> (28.01.2024).
- Lewica proponuje wspólny front opozycji do Senatu (2019). Pobrane z: <https://tvn24.pl/polska/pakt-senacki-razem-sld-i-wiosna-proponuja-calej-opozycji-wspolny-start-do-senatu-ra956716-2302946> (30.10.2023).
- Mrozowska S. (2012). *Strategia jako koncepcja działania politycznego*, Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- Osiński Ł., Ciechanowicz A., *Donald Tusk w Brukseli. „Jestem tu, by przyspieszyć proces powrotu do pełnej obecności Polski w UE”* (2023). Pobrane z: <https://www.pap.pl/aktualnosci/donald-tusk-w-brukseli-jestem-tu-przyspieszyc-proces-powrotu-do-pelnej-obecnosci-polski> (12.11.2023).
- Sitnicka D., *Senat odrzuca ustawę dyscyplinującą!* (2020). Pobrane z: <https://oko.press/senat-odrzuca-ustawe-dyscyplinujaca> (12.11.2023).
- Sobczak K., *Teraz trochę mniejsza władza PiS* (2019). Pobrane z: <https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/senat-wiekszosc-dla-opozycji-to-mniej-wladzy-pis,495866.html> (30.10.2023).
- Szczęśniak A., *Senat przechrzył PiS i dzień wcześniej odrzucił ustawę o wyborach pocztowych* (2020). Pobrane z: <https://oko.press/senat-przechrzyly-pis-i-dzien-wczesniej-odrzucl-ustawe-o-wyborach-pocztowych> (4.11.2023).
- Szymanek, J. (2004). Rola Senatu RP w wykonywaniu kontroli parlamentarnej (uwagi *de lege lata* i *de lege ferenda*). *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, I (LXVI), 15–33.
- Wyniki głosowania w wyborach do Senatu w 2023 r.* (2023). Pobrane z: <https://wybory.gov.pl/sejmsenat2023/pl/senat/wynik/pl> (27.11.2023).
- Wyniki wyborów 2019 do Senatu RP* (2019). Pobrane z: <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/senat/pl> (27.11.2023).
- Zalewski S. (2009). Strategia jako instrument bezpieczeństwa politycznego państwa. *Doctrina. Studia Społeczno-Polityczne*, 6, 29–44.

Cytowanie

- J. Kuźniarski (2024), Pakt senacki jako strategia polskich partii demokratycznych w wyborach parlamentarnych 2019–2023. *Acta Politica Polonica*, 2 (58), 19–27. DOI: 10.18276/ap.2024.58-02.